

Guia del Millor Tracte

Propostes educatives per a professorat i activistes pel dret al bon tracte de nenes, nens i adolescents

Si tractes amb
la infància, fes
**el millor
tracte**

Títol: Guia del Millor Tracte. Propostes educatives per a professorat i activistes pel dret al bon tracte de nenes, nens i adolescents.

© Educo (2024)

Es permet la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment sempre que s'esmenti la font i es faci sense finalitats comercials

Coordinació: Direcció d'Incidència, Mobilització i Investigació Social

Producció: Gema Luengo, Carolina Gasca, Miriam Torán

Col·laboració: Lupe Juárez, Cristina Sancha, Mónica Viqueira, Helena Juanes, Paula San Pedro de Urquiza

Correcció: Judith Escales

Direcció creativa i maquetació: Elena Martí

Il·lustracions: Taller M Maggiorini

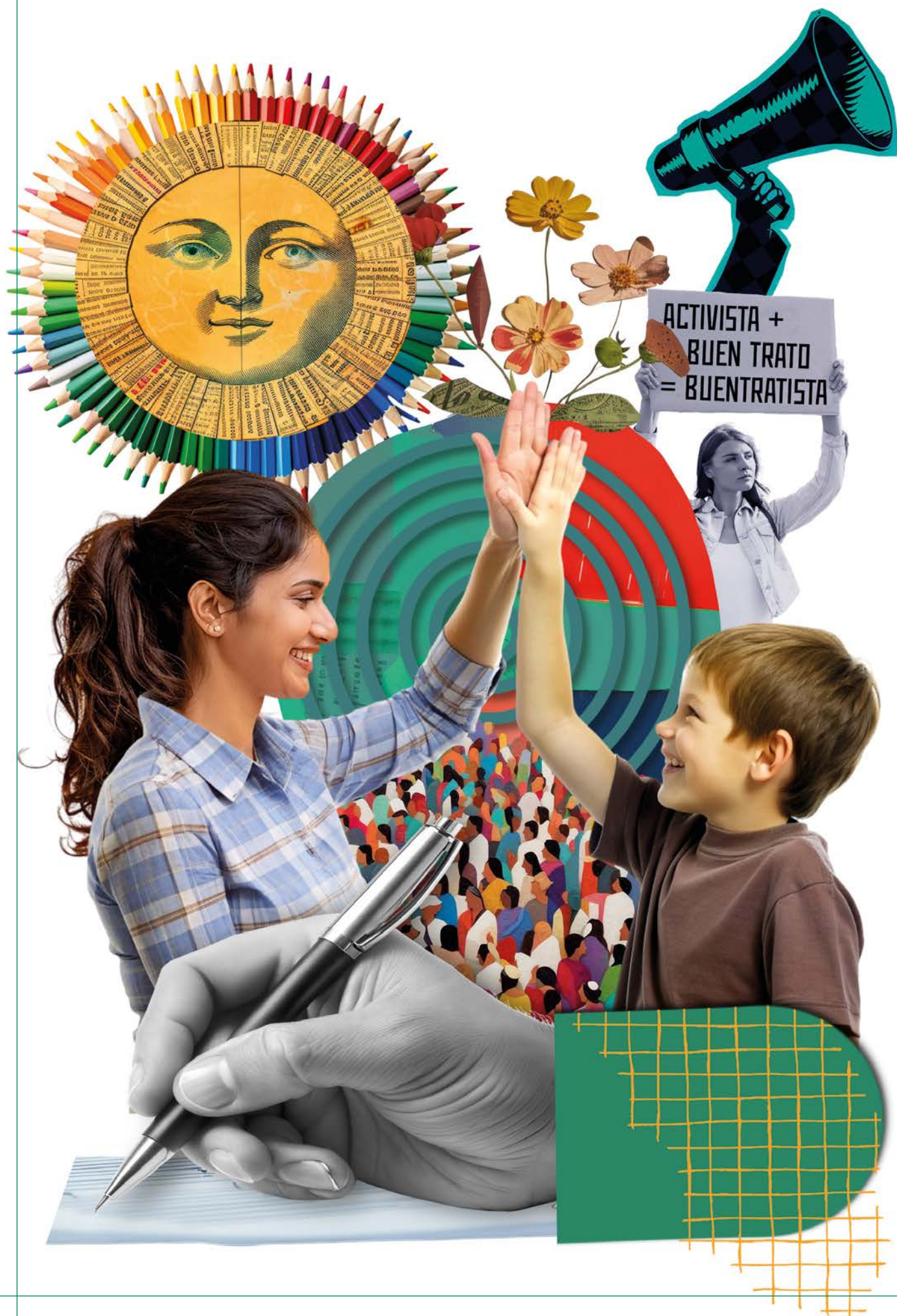
Fotografies: Archivo de Educo

Les fotografies utilitzades en aquest document només són il·lustratives i en cap cas no es pot deduir que reflecteixen el contingut.

Per obtenir més informació sobre els temes tractats en aquest document, poseu-vos en contacte amb **educ@educ.org**

Continguts

El bon tracte, el primer pas per prevenir la violència contra la infància i l'adolescència	5
Creus que dones un bon tracte?	8
T'animas a treballar i a aprendre "amb" la infància i l'adolescència?	10
Educació en valors	10
Protecció: l'Arc del Bon Tracte	11
Participació, el repte del treball col·laboratiu	12
Fem un tracte?	15
En quant de temps es desenvolupa?	15
Proposta de procés	17
Conclusions i recomanacions	30
Per saber-ne més	31
Bibliografia	31
Webgrafia	31
Recursos d'Educo	31

El bon tracte, el primer pas per prevenir la violència contra la infància i l'adolescència

Les nenes i els nens són testimonis de violència a través dels mitjans de comunicació, de les xarxes socials o des dels seus entorns quotidians. La violència contra nenes, nens i adolescents (d'ara endavant, NNA) inclou accions tan evidents com el maltractament físic o l'abús, però també d'altres que poden ser culturalment acceptades, com ara sacsejar, no creure, ridiculitzar, insultar o obligar a callar de manera humiliant en una conversa pel fet de tenir més edat. La violència exercida per persones adultes, fins i tot en les formes menys evidents, estableix un mal exemple per als NNA, que posteriorment la normalitzen i repliquen en les seves relacions entre iguals i en diferents contextos, com ara l'escolar.

Per prevenir la violència contra la infància, no n'hi ha prou de denunciar-la. També cal crear entorns de bon tracte, en què les persones adultes donem exemple. Alhora, cal vetllar perquè es compleixin les lleis de protecció i treballar perquè hi hagi protocols clars d'actuació. A més, tractar bé és tenir en compte moltes més coses que "parlar bé" o no cridar. Per practicar el bon tracte cap als NNA, cal incorporar mecanismes d'escolta empàtica i promoure la participació. Així, es creen entorns segurs que són necessaris (i més eficaços) en la prevenció de les violències.

Com defineixen el bon tracte les i els adolescents?

Jo considero bon tracte quan ens tracten amb respecte, consideren les nostres opinions i donen a entendre que hi són, que entenen el que diem, que té sentit. Que no ens prenguin per ximples, que no ens prenguin per il·lusos, que no ens prenguin per ingenus (...)" .

Grup focal d'adolescents d'entre 14 i 17 anys (campanya "El Millor Tracte").

Som les persones adultes les que tenim la responsabilitat ètica de promoure el bon tracte, tal com es contempla a la **Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDN)** o a la **Llei orgànica de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència (LOPVI)**.

La campanya "El Millor Tracte" es basa en els drets de la infància i parteix del convenciment que totes les persones que tractem amb infància i adolescència som **responsables de generar espais de confiança i protecció a través del bon tracte**. Per això, convidem les persones adultes a arribar a acords juntament amb NNA sobre les normes i els compromisos que s'han de respectar mútuament des d'un bon tracte i afavorir, així, el benestar comú.

Aquesta guia va adreçada especialment al professorat. Creiem que la vida al centre educatiu és el reflex de la societat en general i és un espai on els NNA passen moltes hores. El professorat té l'oportunitat d'incidir i sensibilitzar sobre la violència i la necessitat de cercar noves maneres de relacionar-nos. Creiem que la comunitat educativa, amb el seu exemple i amb el nostre suport, pot visibilitzar la seva feina i que aquesta feina, al seu torn, té un potencial efecte multiplicador a la societat per influir en la modificació de patrons de conducta i valors.

Podeu unir-vos a les accions proposades a la campanya a través del web www.elmejortrato.es conèixer millor el nostre marc teòric i sentir les veus de NNA que ens han explicat què és per a ells i elles el bon tracte a la infància i l'adolescència.

Creus que dones un bon tracte?

Has pensat mai que el bon tracte a l'alumnat està relacionat amb la manera de dissenyar els espais de l'aula? O amb l'organització dels temps de descans? O amb el to de veu que fas servir?

Alguna vegada un alumne o alumna s'ha dirigit a tu per explicar-te alguna cosa que ha passat i li has tret importància? O cap no s'ha dirigit a tu i no t'has plantejat que potser és que tenen por o manca de confiança per compartir una inquietud?

Dissenyes les activitats que creus que són interessants per a ells i elles directament? O preguntes i escoltes quines són les seves idees, inquietuds, necessitats, etc.?

Si aquestes preguntes t'han fet reflexionar, aquesta guia et pot ajudar a fer el pas. A continuació, et presentem una proposta metodològica que pretén ajudar a crear entorns de bon tracte als centres educatius. Des d'Educo creiem que l'educació

protegeix i sabem de la importància de donar exemple des de la pràctica als centres educatius. Per això donem suport i formem per a la integració dels estàndards internacionals de protecció infantil organitzacional a través de la metodologia [PROTEGEMOS](#), o per dur a terme processos de participació infantil, com ara la [campanya "Activa l'escolta"](#). La campanya "El Millor Tracte" combina la nostra experiència i coneixement d'aquestes dues línies de treball per llançar **una proposta de construcció d'entorns de confiança, protecció, participació i bon tracte a la infància i l'adolescència.**

Proposem al professorat i a l'alumnat de centres educatius que volen generar entorns de bon tracte que siguin "activistes pel bon tracte". És a dir, els convidem a implicar-se en crear noves relacions de convivència basades en el respecte mutu i l'escolta activa. Tot això, mitjançant una metodologia que permeti: conèixer-se millor; promoure l'esperit crític i l'aprenentatge col·lectiu; diagnosticar l'entorn; dialogar sobre les situacions viscudes; i buscar solucions per millorar, transformar i convidar l'entorn a sumar-se a aquesta causa. Llançem una **roposta basada en una metodologia participativa i en el marc teòric de " l'Arc del Bon Tracte d'Educo"**¹, que inclouen propostes de millora en 4 eixos de treball —l'espai i el temps; la comunicació i el llenguatge; les emocions i l'autocura; i les relacions personals i la convivència—, perquè s'apliqui en centres educatius que des d'aquí contagiïn al seu entorn comunitari la llavor d'una cultura de pau tan necessària avui.

1 Arc del Bon Tracte d'Educo 2. La metodologia Arc del Bon Tracte va ser desenvolupada el 2021 per al Comitè de protecció d'Educo per Maria Carme Boqué Torremorell al document *Aquí buen trato*.

Activistes pels drets, activistes pel bon tracte.

En els darrers anys, els NNA s'han mobilitzat per diverses causes, com ara el canvi climàtic o les guerres. L'edat no és un obstacle per fer coses importants que afavoreixin altres persones. **L'activisme infantil es pot definir com un moviment a través del qual els NNA són actius en campanyes a favor de canvis, generalment en qüestions polítiques, socials o mediambientals.** L'activisme és important per donar visibilitat a un problema i conscienciar sobre un assumpte determinat. A més, és un exercici de ciutadania activa.

Des d'Educo **creiem en les capacitats dels NNA per provocar canvis socials**, com ara aconseguir entorns lliures de violència a través de la promoció d'una cultura de bon tracte en espais quotidians. **T'animem a acompanyar els NNA en aquesta tasca.** I, a fi de facilitar-la, et convidem a conèixer la nostra [Guia per a joves activistes](#), per donar suport a campanyes i accions en defensa dels drets de la infància protagonitzades pels NNA. També pots formar part directament de la nostra campanya El Millor Tracte sent un activista *bontractista*.

Què vol dir ser bontractista? Es diu de la persona que fa del bon tracte a la infància i l'adolescència una forma d'activisme i que aplica de manera conscient i quotidiana l'empatia, l'escolta activa i el respecte com a manera natural de tractar amb nens, nenes i adolescents.

Creiem que la proposta pedagògica que oferim pot ser un **recurs interessant i útil per a la persona coordinadora de bon tracte i benestar**. Per aquest motiu, la convidem a promoure i implicar-se en l'acompanyament a professorat i alumnat en les accions promotores del bon tracte al centre educatiu. **També sabem que el treball comunitari és molt important. Una persona sola no pot fer un procés de transformació social cap**

a un entorn lliure de violència. Necessita el suport de tota la comunitat educativa i del seu entorn. Equips directius, professorat, personal no docent, famílies, entitats i institucions de l'entorn i, sobretot, l'alumnat poden —i han de— col·laborar, assumir responsabilitats i ser protagonistes del canvi. Esperem que aquesta proposta entusiï la comunitat educativa tant com l'equip d'Educo que la duu a terme.

Sobre la persona coordinadora de benestar i protecció

Un dels avenços més rellevants de la LOPIVI és la introducció, a l'article 35, de la figura del coordinador/a de benestar i protecció, ja recollida a la LOMLOE. Aquesta figura segueix la tradició d'altres sistemes educatius, com el britànic, on existeix el perfil professional de salvaguarda (safeguarding). L'objectiu d'aquest nou rol és vetllar per la protecció de tot l'alumnat i protegir-ne els drets en tots els espais, físics i virtuals. Per dur a terme la seva tasca, és imprescindible la col·laboració de tota la comunitat educativa, sense oblidar la participació activa de la infància i l'adolescència, que necessita formar-se i tenir coneixements sobre els seus propis drets, canals perquè s'escolti la seva veu i activitats que fomentin les seves capacitats de comunicació. Vegeu Ver [l'informe d'Educo \(2023b\)](#).

T'animes a treballar i a aprendre “amb” la infància i l'adolescència?

A continuació, et presentem una proposta metodològica que combina educació, protecció i participació perquè els NNA també siguin protagonistes del procés de canvi.

Educació en valors

Convidem persones adultes que acompanyen i interactuen amb NNA a practicar una educació en valors basada en orientar l'alumnat perquè adquireixi competències, estratègies i eines a fi de generar bon tracte en les relacions, des de l'exemple en la mateixa relació intergeneracional. Generalment, es parteix d'instruir en les conductes negatives que cal evitar, la qual cosa inclou una llarga llista d'accions inadequades, prohibides o castigades.

Des d'Educo, proposem treballar des del que és positiu, amb l'“ètica en acció” i no des de la seva teoria, i amb el treball des de la pràctica “amb els NNA” i no “per als NNA”.

Els NNA han de sentir, saber i experimentar que tenen capacitats i oportunitats per construir relacions positives i que aquestes capacitats i oportunitats poden influir en l'entorn i transformar-lo. Cal promoure l'enfocament de drets fonamentat en la CDI i contribuir al desenvolupament integral des dels components físic, psicològic, emocional, social i espiritual. En aquest procés, és important valorar els coneixements i les experiències dels NNA com a fil conductor i reflex dels seus interessos, motivacions i inquietuds. També es convida a evitar la sobreprotecció i l'abús de poder de les persones adultes que reproduïxen conductes automatitzades en les relacions amb l'alumnat.

Para el cuidado de los valores:

- Donar a conèixer i oferir referents clars i coherents amb la CDI.
- Visibilitzar i avaluar com es desenvolupen a la pràctica quotidiana de la comunitat educativa els valors de: respecte, escolta, diàleg, cordialitat, generositat, igualtat, tolerància, democràcia, llibertat, compassió, solidaritat, esperança, pau i justícia.
- Contextualitzar el bon tracte en la realitat de cada NNA, procurant oferir un tracte personalitzat.
- Donar reconeixement i valor a les experiències i els coneixements dels NNA, emfatitzant la seva participació.
- Reconèixer els prejudicis i les formes de poder que tenim les persones per la nostra edat, gènere, posició social, etc.
- Mostrar obertura al canvi personal, col·lectiu i institucional.

Protecció: l'Arc del Bon Tracte

La vulnerabilitat dels NNA exigeix la prevenció de riscos i l'actuació davant de qualsevol tipus de violència exercida contra ells i elles. Des d'Educo, creiem que és important establir protocols clars que continguin les estratègies de detecció, comunicació, actuació i intervenció ràpida i eficaç (com les diverses eines que s'ofereixen des del programa [PROTEGEmos](#)).

A més de la prevenció del que no volem que passi, és complementària i important una mirada proactiva que promogui allò que sí que creiem que hauria de succeir per promoure la protecció de la infància i l'adolescència a través d'una convivència positiva. Amb aquest fi, proposem una pràctica sistemàtica de la cultura

del bon tracte, mitjançant la revisió de set principis que s'han de practicar de manera honesta, i no utilitzar-se per assolir altres finalitats manipulatives amb la infància i l'adolescència. Aquests set principis conformen l'anomenat "Arc del Bon Tracte": els espais, els temps, els llenguatges, les emocions, la convivència, l'autocura i els valors. En aquesta proposta pedagògica, proposem que el principi dels valors sigui un eix transversal i hem aglutinat la resta per treballar de manera pràctica els set principis en quatre eixos de treball.

Eixos de treball de l'Arc del Bon Tracte:

1. **Espai i temps:** cura de l'entorn físic (perquè sigui accessible, polivalent, naturalitzat, net, estimulant, sostenible, apte per a l'experimentació, creativitat i joc); i promoció de la varietat i la riquesa de temps (per a l'activitat i el descans, individual i grupal, estructurat o lliure, de moviment i de calma, etc.).
2. **Llenguatge i comunicació:** ús d'un llenguatge afectiu i efectiu (no violent, assertiu, cordial, amb escolta empàtica, accessible i amb dret a la informació).
3. **Emocions i autocura:** cultivant un bon clima emocional (empatia, confort, afecte, calidesa, alegria, bon humor, benestar, felicitat); i promovent estratègies d'autocura amb l'adquisició d'habilitats per a la pròpia cura i la resiliència.
4. **Relacions personals i convivència positiva:** establiment de vincles interpersonals constructius, acollida, suport, pertinença, cura mútua, proximitat, gestió pacífica de conflictes, consens, reparació de danys, perdó i reconciliació, normes democràtiques i participació.

Participació, el repte del treball col·laboratiu

Des d'Educo, apostem per la participació protagonista de la infància. Disposem d'una política de participació de la infància i comptem amb l'experiència de la [campanya "Activa l'escolta"](#), que sorgeix de la proposta dels mateixos NNA que expressaven que, per tal de solucionar els problemes de violència exercida contra la infància, és important escoltar-los, creure'ls i comptar amb ells i elles en la solució dels problemes.

A fi de promoure l'escolta activa en els NNA, proposem dur a terme processos participatius des

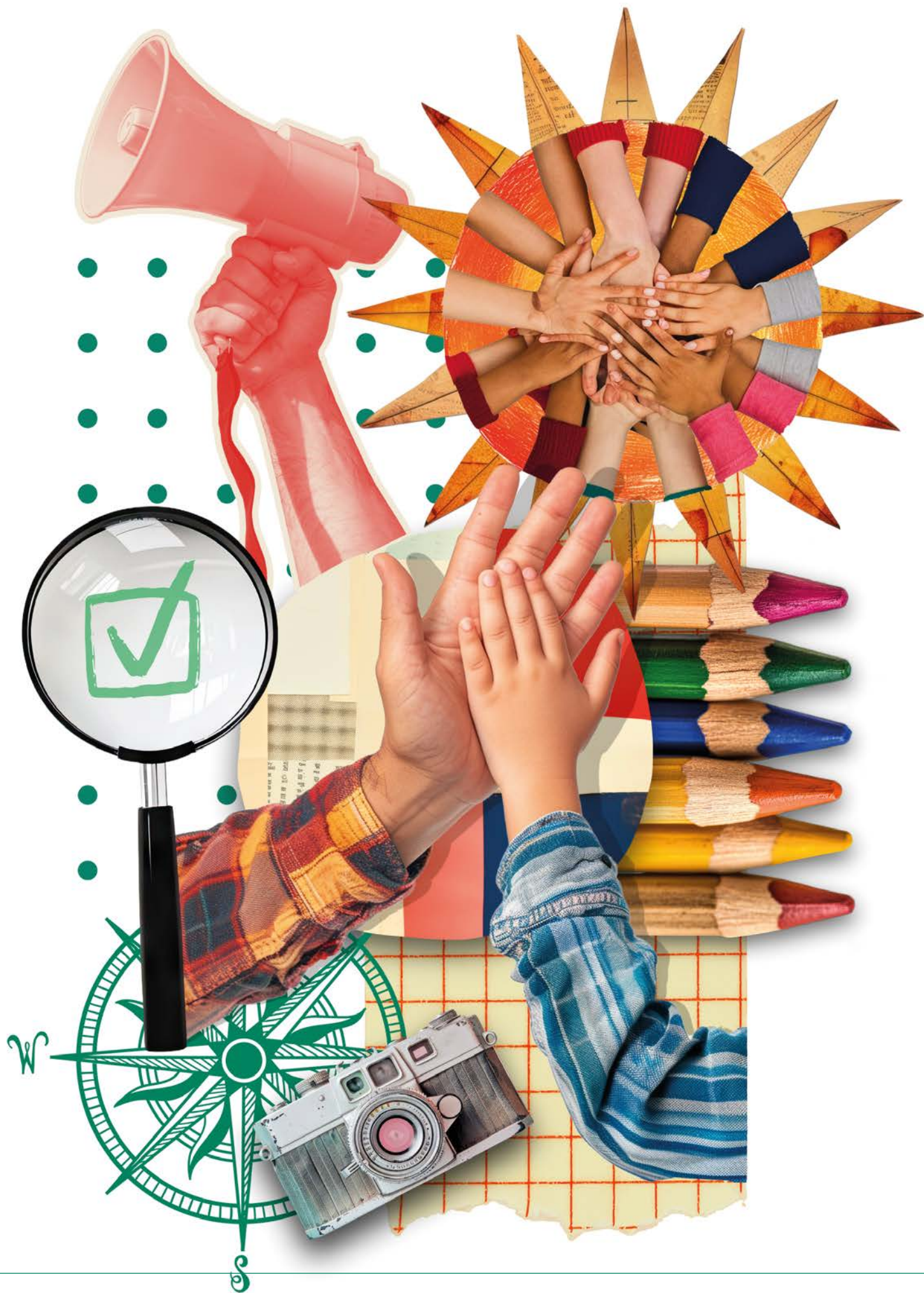
d'un enfocament de drets, tal com es recull en diversos articles de la CDI, especialment a l'article 12 en relació amb el dret de la infància a ser escoltada i tinguda en compte en les qüestions que l'afecten. **En un context educatiu, la participació i la pràctica democràtica no s'aprenen en un text o amb l'exposició de continguts per part del professorat, sinó que s'exerceixen des d'un espai real de participació.** Per fomentar el bon tracte de manera participativa, cal aprendre a respectar els altres i el bé comú, a relacionar-se, a valorar opinions diferents, a arribar a consensos, a comprometre's, a tenir responsabilitats i a resoldre conflictes de manera pacífica. Per això és important desenvolupar habilitats com l'escolta activa, la

presa de consciència social, i les habilitats del diàleg i de la comunicació assertiva, a més de tenir en compte de manera empàtica i solidària les capacitats de cada persona. **És un repte no només per als NNA, sinó també per a les persones adultes. Les actituds i les competències les hauran**

de cultivar totes dues parts des de la reflexió i la pràctica en la relació intergeneracional, evitant els adultismes (comportaments amb què les persones exerceixen poder sobre altres persones de menys edat a través de comentaris, actituds, accions, etc.)

Fases del procés de participació:

- **Organitzar-se: recomanem començar amb una fase d'informació i organització dels grups motors;** és a dir, grups formats per alumnat acompanyat de persones adultes (professorat i, fins i tot, famílies o personal no docent) l'objectiu dels quals és dissenyar accions per transformar i millorar una situació de partida (en aquest cas, garantir el bon tracte a l'entorn escolar). Aquest grup serà el que prendrà decisions i dissenyarà la ruta específica d'accions per desenvolupar a la seva comunitat educativa. L'alumnat pot ser un grup-aula, un grup d'"alumnat mediador", una junta de delegats/ades, un grup de voluntariat o "alumnat ajudant", etc.
- **Conèixer i investigar:** proposem desenvolupar activitats de diagnòstic de la situació de partida del bon tracte a l'entorn escolar, a partir d'una consulta a l'alumnat sobre els eixos de treball basats en l'Arc del Bon Tracte.
- **Reflexionar i dialogar:** a partir del treball de diagnòstic, proposem fer activitats de diàleg per a l'anàlisi dels resultats, així com una pluja d'idees de possibles propostes de millora i transformació.
- **Planificar i transformar:** a partir de les idees de la fase anterior, es convida a organitzar un pla d'acció que prioritzi propostes i inclogui una planificació de possibles accions, detecti necessitats perquè tiri endavant, s'assumeixin responsabilitats i compromisos personals i grupals per dur-les a terme, etc.
- **Avaluar i aprendre:** durant tot el procés es convida a avaluar i aprendre de possibles errors.
- **Comunicar, celebrar i reconèixer:** perquè el bon tracte sigui contagiós, cal que es difonguin les accions i els aprenentatges, que s'encomani l'alegria pel que s'ha aconseguit a través de la celebració i que es reconegui la feina feta.

Fem un tracte?

A continuació, et presentem un procés de treball perquè persones adultes i NNA puguin treballar col·laborativament pel bon tracte al seu entorn educatiu.

A qui va dirigit?

A comunitats educatives:

- alumnat d'11 a 17 anys, acompanyat del professorat (i, fins i tot, famílies o personal no docent).

La proposta és crear un grup motor:

- que pot ser un grup-aula, o alumnat de diferents cursos i/o aules ("alumnat mediador", una junta de delegats/ades, un grup de voluntariat o "alumnat ajudant", etc.) que disposin de temps d'organització per fer trobades i activitats.

En quant de temps es desenvolupa?

- Es convida a treballar, almenys, durant un curs escolar. No és una activitat puntual. Per fer canvis significatius, amb la participació de l'alumnat, cal desenvolupar un procés de millora i de canvi a partir de la investigació i l'acció.
- La proposta es pot desenvolupar en sis sessions de treball col·lectiu amb el grup motor, amb tasques intermèdies. Es poden organitzar comissions de treball per repartir tasques i responsabilitats i es faran activitats per a la resta del centre educatiu.

El bon tracte és molt més que no tractar malament

6 sessions d'un procés col·lectiu perquè persones adultes, nens, nenes i adolescents treballin pel bon tracte al seu entorn educatiu

1

ORGANITZAR-SE

Crear un grup motor que lideri el procés de canvi al centre educatiu i estableixi els acords bàsics per al seu funcionament.

2

CONÈIXER I INVESTIGAR

Fer un diagnòstic participatiu mitjançant una consulta sobre l'Arc del Bon Tracte.

3

REFLEXIONAR I DIALOGAR

Organitzar una trobada per compartir els resultats promovent un diàleg igualitari.

4

PLANIFICAR I TRANSFORMAR

Crear una agenda de treball amb les possibles propostes d'acció.

5

AVALUAR I APRENDRE

Fer tasques d'observació i de valoració durant el procés i al final.

6

COMUNICAR, CELEBRAR I RECONÈIXER

Explicar allò après i aconseguit, i valorar una obertura a l'exterior sent un altaveu que convidi altres persones a practicar el bon tracte.

Proposta de procés

1ª sessió

Organitzar-se: qui som i què treballarem?

Proposem crear un **grup motor que lideri el procés de canvi al centre**. Estarà format per alumnat, professorat i, fins i tot, altres persones de la comunitat educativa (personal no docent, famílies, etc.). **Proposem que la persona coordinadora de protecció i benestar del centre s'hi impliqui de manera activa**. En les primeres reunions, el grup motor pot compartir informació de la proposta, fer alguna dinàmica de presentació (de trencar el gel, de compartir expectatives de per què s'és al grup, de manera que es generi una mica de proximitat i confiança en el grup) o compartir alguna lectura i debatre les qüestions següents:

- Què entenem per violència? Què entenem per bon tracte?
- Les persones adultes saben escoltar i protegir la infància?
- Creiem que els nens, les nenes i els adolescents coneixen els seus drets i les lleis que els protegeixen? Com podem promoure'n el coneixement a la comunitat educativa?
- Quin tema de la proposta de l'Arc del Bon Tracte treballarem?
- Qui hi participem? Quan hi participem? Com volem participar-hi?
- Quins són els acords principals per al funcionament del grup motor?

Recursos:

- Vídeos informatius i motivadors de la campanya "El Millor Tracte" d'Educo.
- [La Convenció sobre els Drets de l'Infant per a nens, nenes i adolescents](#). Edita: Plataforma de Infància. Aquesta web conté guies adaptades a diferents edats.
- [Guia didàctica per treballar amb adolescents de 13 a 17 anys sobre la Llei orgànica de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència \(LOPVI\)](#). Edita: Plataforma de Infància. Amb proposta d'activitats per definir la violència i conèixer la LOPVI.
- Recursos del [Programa PROTEGEMos](#): eines per fer els primers passos en la creació d'entorns protectors i de bon tracte. Activitats per reflexionar sobre la violència
- Recursos de la campanya "Activa l'escolta" amb exemples de dinàmiques: [Guia Activa l'escolta](#) i [Kit Activa l'escolta](#).

2ª sessió

Conèixer i investigar: com estem?

Proposem organitzar un diagnòstic participatiu amb aquestes premisses:

- **L'alumnat del centre educatiu** contestarà i participarà.
- Es proposa fer un **qüestionari** basat en els 4 eixos proposats per treballar l'Arc del Bon Tracte. Es pot triar un eix o diversos i, en cadascun, seleccionar algunes preguntes i adaptar segons el context del centre escolar (vocabulari, denominacions específiques, etc.). També es poden dissenyar altres preguntes que sorgeixin de les reflexions del grup motor sobre com hauria de ser el bon tracte en cada eix de treball. Així, s'hi podran afegir preguntes noves, contextualitzar les que es proposin, escollir les més significatives, etc.

- En cadascuna de les preguntes es poden **oferir quatre opcions**: o SÍ o NO o A VEGADES o NO HO SÉ.
- El grup motor pot dissenyar una consulta a l'alumnat **adaptant-la a diversos formats**: mitjançant una **enquesta directa** per a determinades aules o passar a format en línia amb l'ajuda d'una aplicació digital (Formularis de Google, SurveyMonkey, Microsoft Forms, etc.). També es poden fer entrevistes a determinades persones, o fins i **tot crear panells interactius en un espai comú**, on les persones vagin votant amb gomets.
- El diagnòstic pot anar acompanyat de fotografies, materials, etcètera, i espais per poder **afegir explicacions o informació qualitativa**.
- Es poden idear estratègies per **diferenciar les persones que contesten segons el seu gènere o diversitat**, per conèixer millor la realitat que afecta diferents persones.

A continuació, es comparteix una proposta de preguntes de diagnòstic sobre l'Arc del Bon Tracte.

Els 4 eixos de l'Arco del Bon Tracte

1

ESPACI I TEMPS

El disseny d'espais físics confortables i lliures de perills, sostenibles, que afavoreixin la personalització i adaptats a la diversitat. El temps ha de respectar els aspectes individual i els grupals i fomentar l'activitat, però també el descans, el moviment i la calma.

2

LLENGUATGE I COMUNICACIÓ

L'ús d'un llenguatge afectiu, no violent i cordial que incorpori l'escolta activa i empàtica.

4

EMOCIONS I AUTOCURA

El conreu d'un clima emocional sa que permeti adquirir habilitats per a la pròpia cura.

3

RELACIONS PERSONALS I CONVIVÈNCIA

La creació de vincles interpersonals constructius, de cura mútua, col·laboratius i de gestió pacífica de conflictes.

Com estem en l'espai i el temps

- ☐ T'han consultat sobre com organitzar alguns espais compartits al centre educatiu.
- ☐ Coneixes i et semblen adequats els espais de benvinguda i per organitzar reunions o trobades.
- ☐ T'has implicat en la decoració, la retolació d'espais i l'exposició de treballs als espais comuns.
- ☐ Creus que l'entorn del centre educatiu és acollidor (llum, ventilació, temperatura, elements naturals, colors, mobiliari, etc.).
- ☐ Creus que hi ha espais interessants per aprendre i fer activitats al centre escolar.
- ☐ Creus que al centre educatiu hi ha racons per a la intimitat i la relaxació.
- ☐ Creus que els materials utilitzats al centre són interessants i variats, estan en bon estat i solen ser ecològics.
- ☐ Disposes d'espais per desar les teves pertinences personals (armariets, calaixos, penjadors, etc.).
- ☐ Coneixes els espais per satisfer necessitats (menjar, aigua).
- ☐ Creus que el centre educatiu és adequat i accessible per a persones amb discapacitat.
- ☐ Coneixes diferents espais al centre educatiu, tant interiors com exteriors, per fer activitat física i exploració de l'entorn.
- ☐ Els recorreguts i els espais del centre estan senyalitzats perquè sàpigues desplaçar-te sense ajuda dins del centre escolar.
- ☐ Hi ha persones adultes presents i disponibles per donar-te suport quan ho necessites.
- ☐ Disposes d'accés a espais virtuals i a l'ús d'equips informàtics.
- ☐ Perceps com a segurs i adequats els espais externs en connexió amb el centre educatiu (espais urbans d'oci, camins escolars a casa o a activitats extraescolars).
- ☐ Al centre educatiu hi ha algun compromís específic amb el medi ambient, amb mesures de sostenibilitat i respecte a la natura.
- ☐ Coneixes els calendaris d'ús del temps, per entendre les activitats que es faran, els temps i els moments de descans.
- ☐ Creus que es compleixen els horaris d'inici i de tancament de cada classe o activitat.
- ☐ Es distribueix bé el temps perquè les classes no es facin pesades, mitjançant activitats de diferents tipus, inclosos el joc i el temps lliure.
- ☐ Les activitats que poden ser més difícils o complexes es duen a terme de manera atractiva i amb diferents maneres de resoldre-les.
- ☐ Tens possibilitat d'organitzar part del teu temps.
- ☐ Tens temps per no fer res o descansar.

Com estem en el llenguatge i la comunicació

- ☐ Entens les persones adultes del centre educatiu quan es dirigeixen a tu perquè utilitzen un llenguatge amigable, clar i entenedor.
- ☐ Creus que l'alumnat amb discapacitat coneix la informació i hi pot accedir fàcilment, pel seu compte i sense ajuda d'una persona adulta.
- ☐ Hi ha diverses maneres de comunicar al centre (per escrit, amb cartells visuals, amb informació verbal, amb elements plàstics, amb traducció a diversos idiomes o llenguatges quan cal).
- ☐ Sents que tens informació sobre totes les qüestions que t'afecten.
- ☐ Les persones adultes atenen els dubtes que pots tenir amb escolta activa, respecte, interès i empatia.
- ☐ Sents que les persones adultes s'adrecen a tu sempre de manera afectiva i no violenta.
- ☐ Al centre hi ha espais, com el racó o el banc de l'escolta, perquè qualsevol persona que ho necessiti pugui seure i ser escoltada.
- ☐ Es duen a terme activitats per dialogar en cercle de manera democràtica i sense exclusió de cap persona.
- ☐ Es respecten els silencis de les persones que no volen parlar.
- ☐ No t'obliguen mai a parlar sobre temes privats o que et puguin causar dany emocional.
- ☐ Creus que es protegeixen les teves dades i es manté en tot moment la confidencialitat de les coses que et passen.
- ☐ Creus que es vetlla per l'ús segur i fiable de les tecnologies com a canal de comunicació.
- ☐ Creus que el professorat respon amb rapidesa si una nena, un nen o un adolescent del centre manifesta un abús o un maltractament.

Com estem en les emocions i l'autocura

- ☐ Les persones adultes connecten amb tu i t'ajuden de manera amable a expressar sentiments i emocions quan ho necessites.
- ☐ Sents que el professorat es preocupa per tu.
- ☐ Sents que el professorat t'entén i es posa al teu lloc, amb empatia.
- ☐ A classe es parla d'emocions i de sentiments. Això t'ajuda a reflexionar i prendre decisions.
- ☐ Creus que les persones adultes saben regular les seves emocions i mostrar equilibri i tranquil·litat en qualsevol circumstància d'estrès.
- ☐ Al centre hi ha vincles afectius sans entre professorat i alumnat, que fan que sentis confiança i seguretat.
- ☐ Creus que les persones adultes paren atenció i es preocupen davant de qualsevol signe de malestar de l'alumnat.
- ☐ Creus que es desenvolupen activitats per treballar la pròpia imatge sexual.
- ☐ Creus que es desenvolupen activitats per conèixer l'origen cultural o social o la diversitat de capacitats de l'alumnat.
- ☐ S'evita o es corregeix qualsevol llenguatge i situació que perjudiqui o molesti una persona.
- ☐ El professorat fomenta i dona suport a la teva autonomia i iniciativa personal.
- ☐ Sents el suport incondicional del professorat.
- ☐ Sents que el professorat et tracta sense paternalisme (és a dir, no pren decisions per tu).
- ☐ Creus que el professorat defensa els drets de la infància.
- ☐ Creus que el professorat convida l'alumnat a treballar pel seu benestar amb activitats interessants.
- ☐ El professorat t'acompanya i t'ensenya a autoprotegir-te de possibles perills.
- ☐ Hi ha persones adultes al centre que ensenyen estratègies d'autocontrol a l'alumnat.

Com estem en les relacions personals i la convivència

- ☐ Creus que el professorat fa activitats específiques per crear llaços afectius i d'amistat entre l'alumnat.
- ☐ Coneixes les normes de convivència del centre educatiu.
- ☐ Has participat en l'elaboració d'alguna norma de convivència del centre educatiu.
- ☐ Creus que al centre educatiu hi ha un clima amable i acollidor, basat en el respecte.
- ☐ Has participat en activitats per practicar habilitats socials.
- ☐ Et sents integrat/ada entre els teus companys i companyes de l'aula.
- ☐ Creus que s'atenen els alumnes amb capacitats i necessitats diferents.
- ☐ Et sents responsable del bon funcionament del centre educatiu.
- ☐ Has participat en assemblees, cercles de la paraula o grups de mediació per ajudar a resoldre un conflicte al centre.
- ☐ Sents que les persones adultes exerceixen la seva autoritat amb afecte i atenció a l'alumnat.
- ☐ Sents que et pots reunir amb altres companys i companyes quan necessiteu parlar o resoldre alguna qüestió sense companyia de persones adultes.
- ☐ Et sents feliç al centre educatiu.

Una crida d'atenció

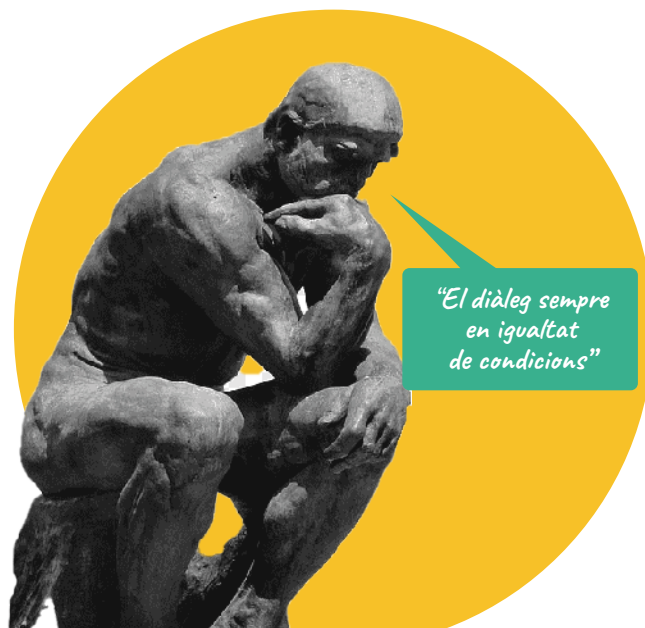
Gènere, diversitat i medi ambient. Per tenir en compte transversalment en tots els eixos de l'Arc del Bon Tracte:

En fer el diagnòstic participatiu, no podem oblidar anotar les característiques de les persones que responen el qüestionari, per analitzar tendències i veure **si els nois pensen igual que les noies** (pot ser que tinguin necessitats o una visió de les situacions viscudes diferents). També podem **atendre les diferents diversitats (de capacitats, culturals, lingüístiques, ètniques, d'origen migrant, etc.)** sabent què opinen de manera específica i diferenciada.

Posteriorment, a la hora de realizar propuestas de acción también debemos tener en cuenta las necesidades de atender al género y diversidad de las personas de la comunidad. Además, las propuestas tienen que ser respetuosas con el medioambiente (no utilizar demasiados recursos, reciclar y reutilizar materiales en la medida de lo posible, no contaminar, etc.).

3ª sessió

Reflexionar i dialogar: què volem aconseguir?

Després d'obtenir els resultats del diagnòstic, es pot organitzar una trobada o assemblea per compartir-los i promoure el diàleg igualitari a l'hora d'interpretar les dades i pensar en propostes d'acció.

Es poden **compartir presentacions amb els resultats dels qüestionaris, ja siguin cartells interactius, resultats en línia (sistematitzats pel mateix programa utilitzat) o els resultats treballats pel grup amb ajuda de professorat, a través de gràfics.**

Algunes preguntes motivadores per a la reflexió i el diàleg a partir dels resultats poden ser:

- Què us crida l'atenció de les dades recollides? Quins resultats us semblen positius i quins negatius?
- Creieu que pensen igual els nois i les noies? I nois i noies de diferents edats?
- Quin pot ser el problema o l'aspecte per millorar segons les dades?
- Quina acció se us acudeix per sensibilitzar sobre aquest problema i contribuir a la possible millora dels resultats en aquesta pregunta?

A partir dels resultats, es reflexiona. Es poden **analitzar possibles causes, pensar en propostes, prioritzar les més urgents i/o fàcils de fer, escollir**

un propòsit o objectiu, un indicador mesurable per després poder avaluar si s'assoleix, etc. Les propostes i les idees es poden obtenir del mateix qüestionari, posant en positiu les preguntes que planteja.

Totes les reflexions es poden compartir en un gran mural a la pissarra; per exemple, a través de notes adhesives que es poden classificar segons si es consideren resultats positius o negatius. També es poden fer servir tècniques de *visual thinking* que ajudin a organitzar idees, causes, conseqüències, propostes, etc.

D'aquestes reflexions, en pot sorgir una **reflexió final de quines coses creiem que es poden prioritzar per promoure el bon tracte i les idees concretes per aconseguir-ho.** A més, es poden presentar els resultats dels qüestionaris públicament, i valorar de quina manera es pot fer participativa la decisió de quins aspectes cal prioritzar per posar fil a l'agulla, perquè la decisió no parteixi només del grup motor.

Recursos:

- [Kit Activa l'escolta](#) (Fitxa 17. Mapa per planificar els canvis). Material de la campanya "Activa l'escolta" d'Educo.
- Llibre Visual Thinking: Cómo aprovechar la colaboración visual para empoderar a personas y organizaciones, de Willemien Brand (2023). Editorial GG, SL.

4ª sessió

Planificar i transformar: què fem?

Amb una visió compartida de la situació de partida i les possibles propostes, ja podem posar **fil a l'agulla**. A partir de les idees concretes sorgides es pot crear una **agenda** de treball per posar en marxa accions al centre educatiu i a l'entorn comunitari. Si les propostes estan relacionades amb engegar una campanya de sensibilització o mobilització, podem consultar la Guia per a joves activistes d'Educo, que conté un munt d'idees.

Recursos:

- [Kit Activa l'escolta](#) (taula de planificació d'accions, Fitxa 6). Material de la campanya "Activa l'escolta" d'Educo.
- [Guia per a joves activistes](#). Material de la campanya "Activa l'escolta" d'Educo.

5ª sessió

Avaluar i aprendre: què hem aconseguit?

Al llarg del procés es poden fer **tasques d'observació i de valoració**. Un cop desenvolupades les accions, convidem a avaluar el procés en grup. Per exemple, a través de les preguntes següents:

- En quin grau s'ha aconseguit el propòsit?
- Què hem après?
- Què podem millorar?
- Com ens sentim?
- Quins han estat els èxits i els obstacles superats?

Recursos:

- [Kit Activa l'escolta](#) (taula d'observació per a assemblees i reunions, Fitxa 19). Material de la campanya "Activa l'escolta" d'Educo.

6ª sessió

Comunicar, celebrar i reconèixer: com ho expliquem al món?

Si el grup disposa d'aquesta possibilitat, també es pot **valorar una obertura a l'exterior**, mitjançant aquestes preguntes:

- Amb tot el que hem aconseguit i après, podríem ser agents de canvi?
- A qui ho podríem explicar? Quan?
- Com ho podríem comunicar? (Vegeu-ne exemples a la Guia per a joves activistes).
- Volem organitzar una jornada per celebrar, per compartir resultats, aprenentatges o nous reptes o per llançar propostes perquè altres persones se sumin a practicar el bon tracte? Com podríem organitzar-la?

Us animem a explicar-nos el que heu fet, après, aconseguit. **Des d'Educo, podem ser un altaveu perquè es reconegui tota la vostra feina.** Podeu explicar-nos la vostra experiència enviant un correu a elmejortrato@educoco.org

Recursos:

- Material de la campanya "Activa l'escolta" d'Educo.
- [Guia per a joves activistes.](#)

Conclusions i recomanacions

1. EL BON TRACTE ÉS COSA DE TOTS I TOTES

2. Recordeu que és una proposta basada en els **drets de la infància**.

3. En aquest procés **convidem a fer “el millor tracte” entre totes les parts**, per aconseguir un centre educatiu en què imperi el bon tracte. Les persones adultes acompanyem, compartim i aprenem també amb els nois i noies.

4. Des d'Educo creiem que **el bon tracte és contagiós**. Si comencem per practicar-lo amb les persones que ens envolten, independentment de la seva edat, gènere, diversitat, condició, etcètera, aquestes persones, al seu torn, tindran **models de referència** per amplificar l'ona expansiva del bon tracte des del centre educatiu a l'entorn i a la societat en general.

Recomanem que:

No us desanimeu en la vostra tasca.

Us poseu reptes i objectius senzills per començar.

Comuniqueu tots els vostres avenços, resultats i aprenentatges.

Compteu amb l'equip tècnic d'Educo perquè us acompanyi. Ens podeu escriure a: elmejortrato@educu.org

Per saber-ne més

Bibliografia

- Educo (2023a). Claus per millorar l'escolta activa en centres educatius. Resultats del test de l'escolta desenvolupat al programa Activa l'escolta 2022
- Educo (2023b). Coordinador/a de benestar i protecció: balanç del primer any. Propostes per reforçar una figura clau contra la violència cap a la infància
- UNICEF (2018). Glossari sobre no-violència, pau i bon tracte (per als centres educatius)

Webgrafia

- Nacions Unides. Convenció sobre els Drets de l'Infant
- Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència (LOPVI)
- Estratègia d'erradicació de la violència sobre la infància i l'adolescència (EEVIA)

Recursos d'Educo

- Política de protecció i bon tracte d'Educo
- Programa PROTEGEMOS
- Campanya "Activa l'escolta"
- Campanya "El Millor Tracte"

Som Educo, una ONG que treballa a més de 18 països pel benestar i els drets de la infància, en especial pel dret a rebre una educació de qualitat.

Donem suport a nens i nenes d'arreu del món, especialment als que viuen en situació de vulnerabilitat, pobresa o manca d'oportunitats. Passi el que passi, res no ens atura: davant de qualsevol crisi, conflicte armat o emergència, l'educació no pot parar. Perquè l'educació és urgent: cura, empodera i protegeix.

 educoco.org

 [educoco_ong](https://www.instagram.com/educoco_ong)

 [educocoONG](https://www.facebook.com/educocoONG)

 [Educo_ONG](https://twitter.com/Educo_ONG)

